

KOZMETİK ÜRÜNLERİN TARİHİ

Kozmetiğin tarihi insanlık tarihi kadar eskidir ve neredeyse yeryüzünde ki tüm toplumlarda Kozmetik öteden beri kullanılagelmiştir.

Kozmetik ürünlerin kullanımıyla ilgili ilk arkeolojik veriler eski mısır da bulunmuştur ve M.Ö 4000 yıllarına aittir.Eski Yunan ve Roma döneminde de kozmetik kullanımı oldukça yaygındır.Romalılarda ve eski mısırdaki zehirli etkileri bilinmeksizin sadece daha güzel görünme adına yaygın şekilde kurşun ve civa kullanmışlardır.İncil'den yapılan alıntılara bakılırsa bu dönemde parfüm olarak boswellia ağacının özü ve özel bir kahve türü olan myrrh kullanılmıştır (İncil exodus 30-34).Efesliler ise yanlarında sürekli olarak aromatik kokulu yağ kesecikleriyle dolaşmışlardır.Mısırlıların makyaj yaparken kullandıkları malzemeler ise çok çeşitlidir. Örneğin göz altını boyamakta rastık kullanmışlardır.Rastık;kurşun,bakır,badem külü,odun isisi vs gibi malzemelerden üretilmekteydi.Mısırlılar,göz çevresinin boyanmasıyla şeytanın savuşturulduğuna ve görüşün daha da berrak hale geldiğine inanıyorlardı hatta göz çevresine makyaj yapmamak neredeyse çıplaklıkla eşdeğer sayılıyordu.Cilt bakımında ise mısırlılar sütü yoğun olarak kullanmışlardır.Kleopatra'nın cildini dinlendirmek ve güzelleşmek için süt banyoları yaptığı bilinmektedir.Bugün Avustralya'da "eşek sütü" kullanılarak üretilmiş kremler yoğun olarak satılmaktadır ve cilt üzerindeki olumlu etkisi ispatlanmıştır.

Afrika yerlileri kına ve rastık ,Kuzey ve güney Amerika yerlileri ise aynı dönemde bitki boyaları ve isile yüz ve vücutlarını boyuyorlardı.Bu törensel zamanların vazgeçilmez bir öğesiydi.

Orta doğuda ise kozmetik ürünlerini sadece eski iranlıların (persler) yoğun olarak kullandıkları yönünde veriler vardır.Arap kabilelerinin tarihi genellikle İslam dininin tarihiyle özdeşleşmiştir ve Arapların İslam dinini seçmelerinden sonra "kontrol edilemeyen arzuları körüklediğine" inanmalarıyla

kozmetik ürünleri kullanmadıkları bilinmektedir. Zaman içinde İslam inancında da kollara ayrılma gerçekleşmiş ve bazı Müslümanlar kozmetik ürünleri kullanmaya başlamışlardır. Arap bilim adamlarından olan ve 30 ciltlik tıp ansiklopedisi EL-TASRIF i yazan Ebu El Kasım El Zahravi (M.S 936–1013) nin bu çalışmasınının 19. cildi Kozmetik ürünlere ayrılmıştır. Daha sonra bu eserlerin Latinceye çevirisi yapılarak tüm batı dünyasının yararlanması sağlanmıştır. El-Zahravi ,Kozmetiği tıbbın bir kolu olarak değerlendirmiştir hatta kozmetiği “güzellik ilacı” olarak betimlemiştir. .Eserlerinde,aromatik bitkilerden kokular elde etmeyi,daha sonra bu kokulardan yararlanarak kalıplar halinde koltuk altı ve dudak için bakım ürünleri üretmeyi detaylı bir şekilde anlatmıştır.

Güney asyada ve özellikle Hindistan’da kına M.S 4.cü yüzyıldan bu yana yoğun olarak kullanılmıştır.Kına genellikle saç boyamakta kullanılsa da, Hindu düşünlerinde geleneksel el ve ayak boyama içinde kına tercih edilmiştir.Ayrıca rastık hint kültürünün yüzyıllardır ayrılmaz bir parçası olmuştur.Ancak unutmamak gerekir ki rastık,FDA (Amerikan ilaç ve gıda dairesi) tarafından kullanılması yasaklanan zehirli maddelerden biridir.

Çin soyluları M:Ö 3000 den bu yana tırnaklarını parlak gösterebilmek için arap reçinesi,yumurta akı,jelatin ve balmumu kullanmışlardır.Sıradan Çinlilerin tırnaklarına aynı işlemi yapmaları ise yasaklanmıştır.Yüz boyanmasında ise soyluluğun seviyesine göre altın ya da gümüş renkli boyalar kullanılmıştır.Daha az soylu olanlar ise kırmızı ve siyah renklerle yüzlerini boyamışlardır.

Japonya’da geyşaların yüzlerine makyaj yapmaları zorunluydu.Bu amaçla yalancı safran (*Carthamus tinctorius*) kullanmışlardır.Saçlarına yumuşatılmış balmumu sürmüşler,Yüzlerini ise pirinç tozundan elde ettikleri pudra ile renklendirmişlerdir.

Avrupa’da ortaçağ,Rönesans ve endüstri devrimine kadar geçen dönemde sıradan insanlar,dışarıda tarımsal işlerde çalışmak zorundaydılar dolayısıyla beyaz tenli Avrupa ırkı güneşten esmerleşiyordu.Daha soylu erkek ve kadınların ise boş zamanları olduğundan ve güneş altında çalışmak zorunda olmadıklarından ten renkleri değişmiyordu.Dolayısıyla Avrupa’da ten rengi insanların soylu olup olmadıklarını anlayabilmek için bir kriter haline gelmişti.Soylular ten renklerini daha beyaz gösterebilmek amacıyla yüzlerine pudra ya da arsenik karışımı beyaz kurşun sürüyorlardı bu sayede daha da aristokrat bir görünüm elde ettiklerini düşünüyorlardı.İngiltere’de 1.Elizabeth yüzünü beyaz kurşunla süsleyen (gençlik maskesi olarak tarihe geçmiştir) en meşhur simalardan biriydi.

Anadolu,yüzyıllar boyunca ipek yolu rotasında bulunduğundan eski dünyada her ne varsa buraya ulaşıyordu.Kına,Anadolu halkının düşün törenlerinde el ve ayaklarını boyamak ve saç renklerini değiştirmek için kullandıkları bir ürün olmuştur.Ayrıca özel bir toprak türü olan “ kil “ de saçları beslemek ve yumuşaklık kazandırmak için kullanılmıştır.

20. ci yüzyıla gelindiğinde ise Avrupa ve Amerika’da makyaj yapmak moda uymanın göstergelerinden biri haline gelmiştir.Özellikle tiyatro,müzikal ve bale gibi sahne sanatlarının çok yaygın olduğu bu dönemde önemli başrol oyuncular bu eğilimi tetiklemişlerdir.Bu oyuncular arasında en ünlü olanları ise Mathilde Kschessinska,Sarah Bernhardt tır.Ancak hiç kuşku yok ki Kozmetiğin bu denli hızla yayılmasınının esas lokomotifi California Hollywood ta ortaya çıkan sinema endüstrisidir. Kozmetik sektöründe ki hızlı talep patlamasını erken fark eden Max Factor,Elizabeth Arden,Helena Rubinstein gibi firmalar bu dönemde kurulmuşlardır.Modern zamanların ilk sentetik saç boyası L’oreal in de kurucusu olan Eugène Schueller tarafından 1907 de bulunmuştur.1936 da ise Eugène Schueller ilk güneş koruyucu kremi piyasaya sürmüştür.1920 lerin “yeni nesil” kırmızı ruj,kırmızı oje,koyu renk göz makyajı,bronz cilt görünümü ise Coco Chanel tarafından yaratılmıştır.Böylece soyluların beyaz tenli gibi görünmesi saplantısı da yıkılmıştır.Chanel hem erkeklerin hem de bayanların bronz ten görünümü elde edebilmeleri için düzinelerce farklı renkte ve türde ürün

üretmiştir.Ancak Asya'da hala beyaz tenli olabilmek bir ayrıcalık olarak görünmektedir.1960–1970 lere gelindiğinde batı dünyasında esmeye başlayan feminizm rüzgarı ve “bir obje değil bir birey” olarak görünme isteği,bayanların “sıfır makyaj” ı tercih etmelerine yol açmıştır. 1970 lerden sonra ise kozmetik ürünleri “doğal görünüm” sağlayan ve “sexî görünüm” sağlayan olarak iki grupta trend yakalamıştır.

İlk deodorant 1888 de,Roll-on deodorant 1952 de,gazlı deodorantlar ise 1965 te üreilmeye başlanmıştır ancak ozon tabakasına zarar verdiği gerekçesiyle Kyoto protokolünü imzalayan ülkelerde eski nesil gazlı deodorantların üretilmesi ve satışı yasaklanmış durumdadır.

1990 lı yıllardan sonra ise yaşlanma karşıtı,bilimsel verilere dayanan dermo–kozmetik ürünler ,peptidler,doğal ajanlar içeren ürünler,doğaya zarar vermeyen renkli kozmetikler,amonyak içermeyen organik saç boyaları,doğal tüy azaltıcılar,SLES (Sodium lauryl ether sulfate) ve SLS (Sodium lauryl sulfate) içermeyen özel şampuanlar,erkekler ve çocuklar için özel olarak üretilmiş kozmetikler vs artan oranlarda Pazar payı bulmaktadırlar.

Elbette kozmetik ürünlere artan talebi fark eden birçok yerli ya da yabancı firma taklit ürünlerle ya da 2.kalite aktiflerle ürün geliştirme yoluna girmektedirler. Burada sorumluluk biraz da tüketiciye düşmektedir. Ürün satın alırken araştırma yapılması ve ürün içeriğine çok dikkat edilmesi zorunlu hale gelmiştir.Bu hem kalitesiz ürünleri ayırt etmede hem de bir ürüne hak ettiğinden yüksek bedellerin ödenmemesinde seçilebilecek en doğru yoldur.

Bugün dünya kozmetik pazarının büyüklüğü 250 milyar dolar civarındadır,Türkiye'de ise kozmetik pazarı sadece 2 milyar dolar büyüklüğe sahiptir ve %80 i ne yazık ki yabancı markaların kontrolü altındadır. Avrupa'da kişi başına düşen kozmetik harcaması 150 dolar iken bu rakam Türkiye'de hala 30 dolar civarındadır.Ancak batı dünyasında genç nüfusun azalması,Türkiye'de ise artması sebebiyle yakın gelecekte Türkiye'de kişi başına düşen kozmetik harcamasının hızla artacağı öngörülmektedir.